

En el fons en degué ser una variació; perquè la merla és també un ocell anomenat per la seva veu («ou-s'hi glosar gojosos sinsonts y esquivés merles / y a estones gemegar-hi lo tord enyoradís», *Al.* II, 31c); la merla de cua blanca emet com una escarnidora riallada, que li ha merescut el nom de *Saxicola cachinnans*, és popular pertot el seu sorollós diàleg amb el tord («si és tord si és mèrlera» diuen els mallorquins quan dos discuteixen amb brogit); i hi ha encara altres punts de contacte entre un ocell i l'altre, car igual que *mallerenga blava* hi ha *merla blava* 'Turdus cyaneus', i si és lloc comú el gargantejar de la merla, ja hem vist que la mallerenga no es queda curta, i segons *AlcM* el seu nom s'usa (§ 2) per motejar una dona xarraire, des del Vallès fins a Solsona.

Aquí tenim, doncs, per què *MEISINGA*, *mesenga*, fou nacionalitzat en aquestes terres com *merlenga*, i justament s'hi afegia la molta «llenga» que li reconeixia el poble; cosa inflada encara, tractant-la de *llenguda*: *Sallent* (*BDC* x, 80), en efecte, li diu *mallerenguda*; d'aquí, doncs, la *-ll-* de *merllenga*, però això per anapitxi, i alhora falsa anàlisi popular, arribava a *mərəlɛngə*, com ho diuen en ross. (*AlcM*); la tractaren de *mare llenga*, que també s'ho guanyava per la naturalesa molt prolífica. En fi *mallerenga* amb metàtesi (cf. *Vilallonga* > *Villaronga*).

DERIV.: *Mallenga* «bagassa, ramera» mall. (*Dag.*), «dona dolenta, malèvola» (*AlcM*), epítet fundat en part en el caràcter xarraire, i potser en la fama de femella que va «pariendo a diestro y siniestro» com deia el «Caballero de la Tenaza» (cf. port. de Vila-real *majengra* 'fauler Junge' subratllat per Spitzer). *Mallenc*, -ga, adj. mall. «engarbullat», «llarg, prim, esquitif» (*Dag.*).

El nostre ocell va ponent els seus ouets per les mates altes (els «esbarzerers ombrívols» deia Mossèn Cinto Verdguer), i això em fa creure que vingui d'ell el nom d'un cert o certs arbustos. La *+mallerenguera*, em deien a Osona, és «un arbust amb la fusta del qual es fan bastons molt forts: són torts, però posant-los a escalfar la fusta es redreça» (Tona, 1935, ço que em recorda el *tortellatge*); entre St. Joan i Collbató, pel corriol directe, el mapa topogràfic de la Muntanya pels monjos de Montserrat (1907) posa el «Pas de la *Mallenquera*», i Colmeiro (*Enum.* II, 367) imprimeix (no sabem amb quanta exactitud) un cat. *malanguera*, que Bertoldi identifica amb *Aronia rotundifolia* i piem. *malancio* (cercant-li en *ZRPh.* LVI, 1936, 179, cert enllaç pre-romà).³

Trobo, en efecte, confirmada la relació vital de la mallerenga amb tals plantes: car el bosquerol del Montnegre i la venerable pagesa muller seva, que en demostraven llarg coneixement, la descrivien contrastant-la amb el cucut, molt més gros; i amb el rupit, i amb l'ull-de-bou, que fa un niu molt gros al mig d'un penjat: —I la mallerenga on fa els ous? —Saltant d'un arbre a l'altre i els deu fer per allà.

¹ Hem d'afigurar-nos l'escena dels boscos en primavera, on ressona pertot el cant pompós del cucut; però la mallerenga també és aleshores quan se sent,

amb el seu cant petit però estrident i ubicu. Una altra versió més alterada en recull l'*AlcM* de la Vall de Ribes, en la qual, però, també el ritme del vers demana el trisíl·lab *mallenga*. —² Potser d'altra banda també degué portar-lo el sueu, llengua bastant afí al francic, al capdavall, tenint en compte que reapareix a Galícia i Tras-os-Montes *meijengra*, *majengra*, Spitzer, *Bibl. d. ARom.* II, 152. —³ Ja molt més vaga una semblança amb un mall. *mama-lerə* que Rohlf s va recollir a Banyalbufar (*ASNSL* CLXXVI, 125) i que si és forma ben exacta i denominació ben identificada amb el 'xuclamel', podria anar més aviat amb *mamar* (i *mamella*), quasi sinònim de *suclar*.

Mallet, V. *mall* *Malleta*, V. *malla* *Mallines*, V. *malin* *Mal-leig*, V. *mal* *Malló*, V. *mall* i *malla* *Mallol*, *mallola*, *mallolar*, *malloler*, *malloles*, V. *mall* *Mallorca* illa, en lloc de l'explicació de cap manera «satisfactòria» que creu donar *AlcM*, veg. *EntreDL* I, 47 *Mallorca*, *mallorquer*, V. *milloc* (*MILL*) *Mallot*, V. *malla* *Malmaridar*, -*dada*, V. *mal* i *marit* *Malmenar*, -*nat*, *malmenejar*, V. *menar* i *mal* *Malmenjat*, V. *mal* *Malmereixent*, *malmerint*, V. *merèixer* *Malmesa*, V. *metre* i *mal* *Malmesclador*, -*mesclar*, V. *mesclar* i *mal* *Malmetedor*, *malmetement*, *malmeti-ció*, *malmetiment*, *malmetre*, V. *metre* *Malmirament*, *malmirar*, V. *mirar* *Malmirença*, *malmirent*, V. *merèixer* *Malmi(r)rós*, V. *mirra* i *mal* *Malmodós*, V. *mode* *Malnafrat*, V. *nafrar* *Malnat*, V. *nèixer* *Malnodrit*, V. *nodrir* *Malnom*, V. *nom* i *mal* *Malòria*, V. *malura* (*MAL*) *Malós*, V. *mal* *Malpair*, V. *pair* *Malparar*, -*rat*, V. *parar* *Malparir*, -*it*, -*ida*, V. *parir* *Malparlador*, -*parlar*, *malparlat*, -*parler*, V. *paraula* *Malpart*, V. *parir* *Malpensat*, V. *pensar* *Malplà*, V. *pla* *Malplasant*, V. *plaire* *Malqueria*, V. *mal* i *querre* *Maltrébol*, V. *malrubi* *malrecaptós*, V. *recapte* (*CAPTAR*) *Malrep*, V. *malrubi* *Malrem*, V. *reng* (*RENGLE*) *Malrespost*, V. *respondre* *Malreu*, V. *malrubi* (potser hi ha malentès en la definició atribuïda al Pallars) *Malrodó*, V. *rodó* *Malroig*, V. *mal* i *roig*

MALRUBÍ, alteració de *marruvi*, sota la influència de *mal*; del ll. *MARRŪBIUM* id. □ 1.ª *doc.*: *manruvin*, 1466; *marroyo*, S. XIV.

«Artamissa et mandastre e *manruvin* ventós e la xara», en el receptari valencià de Micer Joan, a. 1466 (*BABL* VII, 323). «*Marroyo* és herba pelosa e à la fulla redona», Abenwáfid, *Mal. Partic.*, 103. «*Malrubi*, planta que es cria en paratges secs --» (*Dag.*), raó que ajuda a explicar el fet que n'hi hagi més testimonis dels dominis occidental i valencià.

En la forma *mal rubi* ja figura c. 1500 en *Cauliac*; «*malrubins*, herba, *marrubium*, *prasiuum*», *DTo.* 1670. Segons una cançó menorquina d'herbolari, el remei popular contra la inflor del ventre són *emplastes* de «cornicels i *malrubi*, / fer-li a sa panxa un' empasta, / i si aquest remei no basta / ja ho enviareu a di» (Camps Merc., *Folk.* II, 125).